

Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet Utökade möjligheter
att använda preventiva tvångsmedel 2 (SOU
2023:60)

Justitiedepartementets remiss Ju2023/02265

Tingsrätten har granskat betänkandet med utgångspunkt i de intressen som domstolen har att beakta.

Sammanfattningsvis har tingsrätten inget att invända mot förslagen men vill framföra följande synpunkter.

Hemlig husrannsakan

Tingsrätten vill särskilt lyfta fram förslaget om husrannsakan enligt preventivlagen. I betänkandet framhålls bland annat i avsnitt 11.2.1 att reglerna om husrannsakan under förundersökning – som det ligger närmast till hands att jämföra med – redan idag tillämpas på sådant sätt att det i praktiken genomförs något som kan benämnas husrannsakan i hemlighet.

Tingsrätten anser ändå att det är fråga om ett betydande skifte att i enlighet med förslaget använda husrannsakan som ett hemligt tvångsmedel enligt preventivlagen jämfört med "ordinär" husrannsakan enligt rättegångsbalken. Utgångspunkten i rättegångsbalken är att den som husrannsakan avser ska delta vid åtgärden och annars underrättas om denna så snart det är möjligt utan att det blir till men för utredningen. Tingsrätten bedömer att det för förslagen husrannsakan enligt preventivlagen ofta inte kommer att ske någon underrättelse alls med tanke på de undantag som finns för underrättelseskyldigheten. Det föreslagna tvångsmedlet innebär alltså att brottsbekämpande myndigheter kommer att kunna genomsöka bland annat enskildas hem i brottspreventivt syfte utan att de någonsin får veta om det.

Samtidigt ifrågasätter inte tingsrätten utredningens slutsats att det finns ett behov av husrannsakan enligt preventivlagen och att sådan husrannsakan behöver vara hemlig.

I betänkandet föreslås också att husrannsakan ska hanteras enligt de regler som gäller för andra hemliga tvångsmedel. Det innebär starkare rättssäkerhetsgarantier än vad som gäller för husrannsakan enligt rättegångsbalken. Redan nu kan också brottsbekämpande myndigheter i

hemlighet bereda sig tillträde till och övervaka bostäder genom andra hemliga tvångsmedel. Mot den bakgrunden ifrågasätter tingsrätten inte att det är proportionerligt att införa hemlig husrannsakan på det sätt som föreslås i betänkandet.

Utformningen av reglerna

Tingsrätten ser positivt på att utredningens förslag i stor utsträckning utformats för att motsvara befintlig lagstiftning. Det har ett stort värde för en rättssäker tillämpning att reglerna utformas på ett så enhetligt och sammanhängande sätt som möjligt. Detta särskilt som regleringen rörande hemliga tvångsmedel av olika slag har blivit allt mer svåröverskådlig och beslut om tvångsmedel ska fattas snabbt.

Ekonomiska konsekvenser

Tingsrätten delar utredningens uppfattning om de ekonomiska konsekvenserna för domstolarna. Tingsrätten bedömer alltså att ett genomförande av förslagen inte i sig skulle innebära ett mer betydande resursbehov för Sveriges domstolar som helhet. Tingsrätten vill dock understryka att förslagen kommer att innebära en resursåtgång för domstolarna och tillsammans med andra ändringar som skett bland annat avseende tvångsmedel finns ytterligare resursbehov. Detta även om de nu aktuella förändringarna framför allt påverkar ett mindre antal domstolar som prövar frågor inom preventivlagens tillämpningsområde, till exempel Umeå tingsrätt.

Detta yttrande har beslutats av stf. chefsrådmannen Fredrik Henriksson i samråd med chefsrådmannen Katarina Brodin samt rådmännen Emma Granberg och Emma Önneby.

Fredrik Henriksson